

ISSN 2222-4459 (Print)
ISSN 2311-116X (Online)

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ
«БІЗНЕС ІНФОРМ»
№ 12 '2014 г. (443)

Періодичність 1 раз на місяць

Видається з січня 1992 р.

Свідоцтво про реєстрацію

КВ №19905-9705 ПР від 02.04.2013 р.

ЗАСНОВНИКИ:

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР
ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ
НАН УКРАЇНИ (ХАРКІВ)

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВИДАВЕЦЬ:

ВИДАВНИЧИЙ ДІМ «ІНЖЕК»

РЕДАКЦІЯ

Головний редактор: д-р екон. наук, проф.

В. С. Пономаренко

Науковий редактор: д-р екон. наук, проф.

М. О. Кизим

Випусковий редактор: канд. екон. наук,
доцент

В. Є. Хаустова

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

д-р екон. наук, проф.

Алексєєв І. В. (Львів)

д-р екон. наук, проф.

Амосов О. Ю. (Харків)

д-р екон. наук, проф.

Благуєн І. С. (Івано-Франківськ)

д-р екон. наук, проф.

Гізатуллін Х. Н. (Єкатеринбург, Росія)

канд. екон. наук, проф.

Гонда В. (Братислава, Словачія)

д-р екон. наук, проф.

Жуковський М. (Люблін, Польща)

д-р екон. наук, проф.

Заруба В. Я. (Харків)

д-р екон. наук, проф.

Іванов Ю. Б. (Харків)

д-р екон. наук, проф.

Клебанова Т. С. (Харків)

д-р екон. наук, проф.

Ковальчук К. Ф. (Дніпропетровськ)

д-р екон. наук, проф.

Орлов П. А. (Харків)

д-р екон. наук, проф.

Погорлецький О. І. (С.-Петербург, Росія)

д-р екон. наук, проф.

Христиановський В. В. (Донецьк)

д-р філософії (економіка)

Шоша Жан-Юг (Ліон, Франція)

**У журналі можуть друкуватися основні
результати дисертаційних робіт
з економічних наук**

Журнал реферується у загальнодержавній
реферативній базі даних «Україніка наукова» та
в українському реферативному журналі «Джерело»

ЖУРНАЛ «БІЗНЕС ІНФОРМ» ПРЕДСТАВЛЕНО В МІЖНАРОДНИХ НАУКОМЕТРИЧНИХ БАЗАХ ДАНИХ, РЕПОЗИТОРІЯХ І ПОШУКОВИХ СИСТЕМАХ:

- Ulrichsweb Global Serials Directory (США);
- Research Papers in Economics (США);
- Російський індекс наукового цитування (Росія);
- Index Copernicus (Польща);
- Directory of Open Access Journals;
- CiteFactor (США);
- Academic Journals Database (Швейцарія);
- Research Bible (Японія);
- Соціонет (Росія);
- Open Academic Journals Index;
- GetInfo (Німеччина);
- BASE (Німеччина);
- OpenAIRE (Європейський Союз);
- SUNCAT Union Catalogue (Велика Британія);
- COPAC Union Catalogue (Велика Британія);
- J-Gate (Індія);
- Open Access Library;
- Scientific Indexing Services;
- Advanced Science Index;
- Академия Google (США);
- InfoBase Index;
- WorldCat

З ПЕРЕАКУ НАУКОВИХ ФАХОВИХ ВИДАНЬ УКРАЇНИ, В ЯКИХ МОЖУТЬ ПУБЛІКУВАТИСЯ РЕЗУЛЬТАТИ ДИСЕРТАЦІЙНИХ РОБІТ НА ЗДОБУТТЯ НАУКОВИХ СТУПЕНІВ ДОКТОРА ТА КАНДИДАТА НАУК

(Затверджено постановою президії ВАК України від 16.12.2009 р. № 1-05/6)

Журнал «Бізнес Інформ» (Харківський національний економічний
університет МОН України, НАЦ індустріальних проблем розвитку
НАН України)

Бюлетень ВАК України, № 1, 2010

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Пашкевич М. С., Чуриканова О. Ю. Когнітивна економіка: проблеми та перспективи для регіонів	8
Миколенко О. П. Інституційні реформи в умовах ринкової трансформації: загальне та особливе	14
Сардак С. Е., Самоїленко А. О. Оцінювання стану інтелектуалізації національної економіки України в умовах глобалізації	19
Домніна І. І. Аналіз сучасних підходів до визначення терміна «антикризове управління»	25

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Ломейко Ю. А. Ефективність митного законодавства в Україні та напрями його вдосконалення	30
Доровський О. В., Ярошенко І. В. Порівняльна характеристика фармацевтичних ринків країн ЄС і США	47

МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Савченко А. М. Методи Форсайт як інструмент розвитку корпоративного сектора національної економіки України	62
Бабина О. Є., Комарова А. А. Механізм підвищення рівня соціально відповідальної діяльності підприємств України	69
Кравець Р. А. Прогнозування тенденцій світових фондових ринків та їхній вплив на розвиток реального сектора економіки України	75
Омаров Ш. А. Концепція сталого розвитку в законодавстві України та країн світу і практика її впровадження	85

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Комеліна О. В., Щербініна С. А. Фінансування заходів з підвищення енергоефективності житлового будівництва на рівні регіону	96
Пономаренко О. О., Лосева О. Г. Кластерний підхід до дослідження інфляційних процесів на регіональному рівні	103
Григорук П. М., Федорова Т. Ю. Складові регіональної соціо-еколого-економічної системи в умовах сталого розвитку	109

Скібська К. О. Світовий досвід підтримки розвитку процесів кластероутворення.....	114
Шекета Є. Ю. Довготривале безробіття в Карпатському регіоні: імперативи формування, механізм попередження.....	122
Савченко Н. В. Формування методичного підходу до оцінки базових показників стійкості соціально-економічного стану регіону.....	128
Голіяд Н. Ю. Формування системи показників соціально-економічного розвитку регіону.....	136

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ

Телишевська А. І., Птащенко О. В., Колеєдіна К. О. Інновації: сутність та правові засади їх реалізації.....	142
Моїсєнко Ю. М. Проблема прогнозування напрямків досліджень і використання нанотехнологій у світі й Україні до 2020 р.....	147
Кірик М. А. Парадигма державної інноваційної політики країн ЄС.....	159
Волощук А. О. Принципові засади формування системи індикаторів інноваційного розвитку промислового підприємства.....	163
Селютін В. М., Андрієнко Г. В. Обґрунтування показників результативності в системі управління інноваційною діяльністю туристичних підприємств.....	169
Садчиков В. С. Факторний аналіз чинників інноваційного розвитку підприємств рослинництва.....	175
Олійник Ю. А. Теоретичні засади визначення сутності інноваційних процесів в Україні.....	182
Томах В. В. Цільова комплексна програма як інструмент мотивації персоналу до інноваційної діяльності.....	188
Ткаченко М. О. Теоретико-методичний підхід до проведення реструктуризації системи управління процесом інноваційного розвитку промислового підприємства.....	193

ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ

Сидорко Н. А. Методичні підходи до формування людського капіталу України в сучасних умовах: моделювання загроз.....	200
Остапчук К. В. Використання економетричної моделі при аналізі взаємозв'язку української та світової транспортних систем (на прикладі залізничного транспорту).....	206
Зима Ю. П. Моделювання управлінської звітності.....	214
Покуца І. В. Системний підхід до планування капітальних ремонтів основних засобів на підприємствах водопровідно-каналізаційного господарства.....	220
Кушнірук А. О. Діагностика виробітку малих будівельних підприємств як бази їх ефективного функціонування та економічної безпеки.....	225
Кравченко С. М. Використання економіко-математичних методів для дослідження перспектив розвитку інвестиційної діяльності у сфері наукоємного виробництва.....	231
Голофаєва І. П., Сергієнко О. А., Соддатова Я. Ю. Управління фінансовою безпекою комерційного банку на основі потокових сценарних моделей.....	237

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

Ястребова Г. С., Терзі З. В. Передумови тінізації обороту сфери інформаційних технологій та шляхи його легалізації в Україні.....	248
---	-----

ЕКОНОМІКА ПРОМИСЛОВОСТІ

Матюшенко І. Ю. Перспективи розвитку атомної енергетики та радіаційних технологій в Україні.....	254
Бунтов І. Ю. Перспективи розвитку досліджень зі створення біопалива в Україні.....	267
Феденко Г. М. Стратегічні аспекти зміцнення енергетичної безпеки України у сфері нафтопереробки: інтерактивна модернізація галузі.....	276
Остапенко А. В. Оцінка конкурентоспроможності продукції підгалузі автобусобудування України.....	283

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

Україна, 61001, Харків,
пров. Інженерний, 1а,
Бібліотечний корп., 2 пов., к. 203
Тел./факс ((057) 702-08-67
e-mail: biz_inf@ukr.net
www.business-inform.net

АДРЕСА ВИДАВЦЯ ТА ВИГОТІВНИКА:

Україна, 61001, Харків,
пр. Гагаріна, 20, оф. 2227
Тел./факс (057) 703-40-21, 732-09-59

ПІДПИСКА:

- у Видавця;
- **Агентство «Меркурій»:**
49056, Дніпропетровськ,
Набережна Леніна, 15-а, оф. 39.
Тел. (056) 744-16-61,
744-72-87, 778-52-85

Науковий журнал

БІЗНЕС ІНФОРМ БИЗНЕС ИНФОРМ BUSINESS INFORM

Видається 1 раз на місяць

Мова видання – українська, російська,
англійська

Рекомендовано до друку рішеннями
вченої ради ХНЕУ № 7 від 25.12.2014 р.
вченої ради НДЦ ІПР НАНУ
№ 13 від 22.12.2014 р.

Здано до набору 24.11.2014 р.

Підписано до друку 25.12.2014 р.

Формат 60 x 84/8.

Друк різнографічний.

Ум. друк. арк. 60,25. Обл.-вид. арк. 78,3.

Надруковано у ВД «ІНЖЕК»

Замовлення № 753. Наклад 300 прим.

© БІЗНЕСІНФОРМ, 2014

ЕКОНОМІКА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ТА АПК

Плець І. І., Щур Р. І. Формування моделі інноваційного розвитку сільськогосподарського виробництва в Україні 293

ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Худолий А. М., Войцехівська В. В. Механізми альтернативного фінансування екологічних цільових програм 297

ЕКОНОМІКА ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА

Жмурко І. В. Сутність пенсійної системи та її місце в системі соціального захисту населення 303

ЕКОНОМІКА ТОРГІВЛІ ТА ПОСЛУГ

Чумак О. В., Андрущенко І. С. Аналіз стану й оцінка тенденцій показників розвитку підприємств ресторанного господарства 307

Мельник І. А. Інноваційні зміни на ринку круїзного туризму 313

Дядін А. С. Інноваційний розвиток роздрібної торговельної мережі та шляхи покращення обслуговування споживачів 319

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Лепейко Т. І. Нова парадигма реструктуризації підприємств: сучасні українські реалії 324

Одарченко А. М., Соколова Є. Б. Переваги впровадження системи автоматизації складу на базі WMS 329

Сагайдак-Нікітюк Р. В. Обґрунтування підходів до оцінювання логістичних ризиків суб'єктами фармацевтичної галузі 333

Москвін Б. Ю. Організаційно-економічне забезпечення захисту підприємства на ринку корпоративного контролю 338

Овчаренко Є. І. Можливості використання інструментарію штучного інтелекту при узгодженні цілей у системі економічної безпеки підприємства 345

Александрова В. О. Методичний підхід до управління наскрізними бізнес-процесами підприємства на основі використання методів Data Mining 351

Жукова Д. А. Методичний підхід до формування комплексного показника оцінювання впливу зовнішнього середовища на підприємство 359

Зеленський М. В. Обґрунтування етапів процедури вибору аутсорсера логістичних функцій машинобудівного підприємства 364

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І АУДИТ

Глебова Н. В. Формування інформаційного забезпечення валютних операцій банку в системі обліку та аудиту 370

Махота А. В. Технологія бухгалтерського відображення доходів приватних підприємств за операціями фінансового інвестування 377

Васілішин С. І., Тредіт В. Є. Напрями вдосконалення обліку амортизації основних засобів сільськогосподарських підприємств 383

ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ І КРЕДИТ

Піхоцький В. Ф. Формування єдиної системи державного фінансового контролю – шлях до уніфікації та узгодженості контролю державних фінансів 388

Наконечна А. С. Особливості впливу циклічного розвитку економіки на фінансову архітектуру суб'єктів господарювання 393

Осадчий І. А. Напрями забезпечення фінансового оздоровлення банків 400

Бричко М. М. Методичні підходи до формування системи фінансових відносин банку зі стейкхолдерами 405

Крамаренко І. С. Міжгалузеві асиметрії кредитування національних підприємств 411

Лисяк Л. В., Дубовська О. В. Особливості кошторисного планування видатків закладів загальної середньої освіти та напрями його вдосконалення 416

Волковський Є. І., Котіна Г. М., Степура М. М. Базисна складова бюджетного потенціалу столичного міста 421

Кудяк Ю. В. Оцінка стратегій трансформації фінансових ресурсів банків в Україні 430

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

Єщенко Є. О. Мережеві спільноти електронного простору: актуальна і фундаментальна структура функцій у процесі розвитку глобальної господарської системи 436

МЕНЕДЖМЕНТ І МАРКЕТИНГ

Ліфінцев Д. С. Трансляція цінностей корпоративної культури як інструмент формування іміджу компанії 440

Ус М. І. Забезпечення ефективності партнерських відносин підприємства на основі оцінки партнерів 444

Дрінь О. Я. Методологія і форма стратегії підприємства: порядок визначення та механізм взаємодії 449

Бурак О. М. Оцінка стратегічного потенціалу СКП «Харківзеленбуд» 457

Васильконова Е. О. Розвиток теорії іміджу територій як активного інструменту регіонального менеджменту 463

Стоказ Я. М. Формування предметної області дослідження стратегічних знань підприємства 469

Харченко Н. В. Ефективність Наглядової ради промислових підприємств: вітчизняний та зарубіжний досвід 473

Мороз О. В., Воловодюк С. С. Потенціал і перспективи брендингу у вітчизняному конкурентному середовищі 479

Біловодська О. А., Латунова Д. А. Дослідження сутності логістичного аутсорсингу як чинника ефективного функціонування вітчизняних підприємств 485

СОДЕРЖАНИЕ

ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ТЕОРИЯ

Пашкевич М. С., Чуриканова Е. Ю. Когнитивная экономика: проблемы и перспективы для регионов	8
Миколенко Е. П. Институциональные реформы в условиях рыночной трансформации: общее и особенное.....	14
Сардак С. Э., Самойленко А. А. Оценивание состояния интеллектуализации национальной экономики Украины в условиях глобализации.....	19
Домнина И. И. Анализ современных подходов к определению термина «антикризисное управление»	25

МЕЖДУНАРОДНЫЕ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОТНОШЕНИЯ

Ломейко Ю. А. Эффективность таможенного законодательства в Украине и направления его усовершенствования	30
Доровской А. В., Ярошенко И. В. Сравнительная характеристика фармацевтических рынков стран ЕС и СНГ	47

МЕХАНИЗМЫ РЕГУЛИРОВАНИЯ ЭКОНОМИКИ

Савченко А. Н. Методы Форсайт как инструмент развития корпоративного сектора национальной экономики Украины.....	62
Бабина Е. Е., Комарова А. А. Механизм повышения уровня социально ответственной деятельности предприятий Украины.....	69
Кравец Р. А. Прогнозирование тенденций мировых фондовых рынков и их влияние на развитие реального сектора экономики Украины	75
Омаров Ш. А. Концепция устойчивого развития в законодательстве Украины и стран мира и практика ее внедрения.....	85

РЕГИОНАЛЬНАЯ ЭКОНОМИКА

Комедина О. В., Щербинина С. А. Финансирование мероприятий для увеличения энергоэффективности жилищного строительства на уровне региона	96
Пономаренко А. А., Лосева О. Г. Кластерный подход к исследованию инфляционных процессов на региональном уровне.....	103
Григорук П. М., Федорова Т. Ю. Составляющие региональной социо-эколого-экономической системы в условиях устойчивого развития	109
Скибская К. А. Мировой опыт поддержки развития процессов кластерообразования	114
Шекета Е. Ю. Длительная безработица в Карпатском регионе: императивы формирования, механизм предупреждения	122
Савченко Н. В. Формирование методического подхода к оценке базовых показателей стойкости социально-экономического состояния региона.....	128
Голянд Н. Ю. Формирование системы показателей социально-экономического развития региона	136

ИННОВАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ

Телишевская А. И., Птащенко Е. В., Коледина Е. А. Инновации: сущность и правовые основы их реализации	142
Моисеенко Ю. Н. Проблема прогнозирования направлений исследований и применения нанотехнологий в мире и Украине до 2020 г.	147
Кирик М. А. Парадигма государственной инновационной политики стран ЕС	159

Волошук А. А. Принципиальные основы формирования системы индикаторов инновационного развития промышленного предприятия	163
Селютин В. М., Андриенко А. В. Обоснование показателей результативности в системе управления инновационной деятельностью туристических предприятий	169
Садчиков В. С. Факторный анализ факторов инновационного развития предприятий растениеводства	175
Олейник Ю. А. Теоретические основы сущности инновационных процессов в Украине	182
Томах В. В. Целевая комплексная программа как инструмент мотивации персонала к инновационной деятельности	188
Ткаченко М. А. Теоретико-методический подход к проведению реструктуризации системы управления процессом инновационного развития промышленного предприятия.....	193

ЭКОНОМИКО-МАТЕМАТИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ

Сидорко Н. А. Методические подходы к формированию человеческого капитала Украины в современных условиях: моделирование угроз.....	200
Остапчук Е. В. Использование эконометрической модели при анализе взаимосвязи украинской и мировой транспортных систем (на примере железнодорожного транспорта).....	206
Зима Ю. П. Моделирование управленческой отчетности.....	214
Покуца И. В. Системный подход к планированию капитальных ремонтов основных средств на предприятиях водопроводно-канализационного хозяйства	220
Кушнирук А. О. Диагностика выработки малых строительных предприятий как базы их эффективного функционирования и экономической безопасности	225
Кравченко С. Н. Использование экономико-математических методов для исследования перспектив развития инвестиционной деятельности в сфере наукоёмкого производства.....	231
Голофаева И. П., Сергиенко Е. А., Солдатовая Я. Ю. Управление финансовой безопасностью коммерческого банка на основе потоковых сценарных моделей.....	237

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ЭКОНОМИКЕ

Ястребова А. С., Терзи З. В. Предпосылки тенезации оборота сферы информационных технологий и пути его легализации в Украине.....	248
--	-----

ЭКОНОМИКА ПРОМЫШЛЕННОСТИ

Матюшенко И. Ю. Перспективы развития атомной энергетики и радиационных технологий в Украине	254
Бунтов И. Ю. Перспективы развития исследований по созданию биотоплива в Украине	267
Феденко Г. М. Стратегические аспекты укрепления энергетической безопасности Украины в сфере нефтепереработки: интерактивная модернизация отрасли	276
Остапенко А. В. Оценка конкурентоспособности продукции подотрасли автобусостроения Украины.....	283

ЭКОНОМИКА СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА И АПК

Плец И. И., Щур Р. И. Формирование модели инновационного развития сельскохозяйственного производства в Украине	293
--	-----

ЭКОНОМИКА ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ

Худолий А. М., Войцеховская В. В. Механизмы альтернативного финансирования экологических целевых программ	297
---	-----

ЭКОНОМИКА ТРУДА И СОЦИАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА

Жмурко И. В. Суть пенсионной системы и ее место в системе социальной защиты населения	303
---	-----

ЭКОНОМИКА ТОРГОВЛИ И УСЛУГ

Чумак О. В., Андриющенко И. С. Анализ состояния и оценка тенденций показателей развития предприятий ресторанного хозяйства	307
Мельник И. А. Инновационные изменения на рынке круизного туризма	313
Дядин А. С. Инновационное развитие розничной торговой сети и пути улучшения обслуживания потребителей	319

ЭКОНОМИКА ПРЕДПРИЯТИЯ

Лепейко Т. И. Новая парадигма реструктуризации предприятий: современные украинские реалии	334
Одарченко А. Н., Соколова Е. Б. Преимущества внедрения системы автоматизации склада на базе WMS	329
Сагайдак-Никитюк Р. В. Обоснование подходов к оценке логистических рисков субъектами фармацевтической отрасли	333
Москвин Б. Ю. Организационно-экономическое обеспечение защиты предприятия на рынке корпоративного контроля	338
Овчаренко Е. И. Возможности использования инструментария искусственного интеллекта при согласовании целей в системе экономической безопасности предприятия	345
Александрова В. А. Методический подход к управлению сквозными бизнес-процессами предприятия на основе использования методов Data Mining	351
Жукова Д. А. Методический подход к формированию комплексного показателя оценки влияния внешней среды на предприятие	359
Зеленский М. В. Обоснование этапов процедуры выбора аутсорсера логистических функций машиностроительного предприятия	364

БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЁТ И АУДИТ

Глебова Н. В. Формирование информационного обеспечения валютных операций банка в системе учета и аудита	370
Махота А. В. Технология бухгалтерского отображения доходов частных компаний от операций финансового инвестирования	377
Василишин С. И., Тредит В. Е. Пути совершенствования учета амортизации основных средств сельскохозяйственных предприятий	383

ФИНАНСЫ, ДЕНЕЖНЫЙ ОБОРОТ И КРЕДИТ

Пихоцкий В. Ф. Формирование единой системы государственного финансового контроля – путь к унификации и согласованности контроля государственных финансов	388
Наконечная А. С. Особенности влияния циклического развития экономики на финансовую архитектуру субъектов хозяйствования	393
Осадчий И. А. Направления обеспечения финансового оздоровления банков	400
Брычко М. М. Методические подходы к формированию системы финансовых отношений банка со стейкхолдерами	405

Крамаренко И. С. Межотраслевые асимметрии кредитования национальных предприятий	411
Лысяк А. В., Дубовская Е. В. Особенности сметного планирования расходов учреждений общего среднего образования и направления его совершенствования	416
Волковский Е. И., Котина А. М., Степура М. М. Базисная составляющая бюджетного потенциала столичного города	421
Кудяк Ю. В. Оценка стратегий трансформации финансовых ресурсов банков в Украине	430

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ЭКОНОМИКЕ

Ещенко Е. О. Сетевые сообщества электронного пространства: актуальная и фундаментальная структура функций в процессе развития глобальной хозяйственной системы	436
--	-----

МЕНЕДЖМЕНТ И МАРКЕТИНГ

Лифинцев Д. С. Трансляция ценностей корпоративной культуры как инструмент формирования имиджа компании	440
Ус М. И. Обеспечение эффективности партнёрских отношений предприятия на основе оценки партнёров	444
Дринь О. Я. Методология и форма стратегии предприятия: порядок определения и механизм взаимодействия	449
Бурак Е. Н. Оценка стратегического потенциала СКП «Харьковзеленстрой»	457
Васильконова Э. А. Развитие теории имиджа территорий как активного инструмента регионального менеджмента	463
Стоказ Я. Н. Формирование предметной области исследования стратегических знаний предприятия	469
Харченко Н. В. Эффективность Наблюдательного совета промышленных предприятий: отечественный и зарубежный опыт	473
Мороз О. В., Воловодюк С. С. Потенциал и перспективы брендинга в отечественной конкурентной среде	479
Беловодская Е. А., Латунова Д. А. Исследование сущности логистического аутсорсинга как фактора эффективного функционирования отечественных предприятий	485

CONTENT

ECONOMIC THEORY

Pashkevych M. S., Churikanova O. Yu. Cognitive economy: Problems and Prospects for the Regions	8
Mikolenko O. P. Institutional Reforms in the Context of Market Transformation: the General and the Particular	14
Sardak S. E., Samoilenko A. A. Evaluating the State of Intellectualization of the National Economy of Ukraine in the Context of Globalization	19
Domnina I. I. Analysis of the Current Approaches to Definition of the Term «Crisis Management»	25

INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

Lomeiko Yu. A. Efficiency of the Customs Legislation of Ukraine and Directions for its Improvement	30
Dorovsky O. V., Yaroshenko I. V. Comparison of Pharmaceutical Markets of the EU Member Countries and the CIS Countries	47

MECHANISMS OF REGULATION OF THE ECONOMY

Savchenko A. M. Methods of Forsyth as a Tool for Development of the Corporate Sector of the National Economy of Ukraine	62
Babyna O. Ye., Komarova A. A. Mechanism for Increase of Level of the Socially Responsible Activity of Enterprises of Ukraine	69
Kravets R. A. Forecasting of Trends in the Global Stock Markets and their Effect on the Development of the Real Sector of Economy of Ukraine	75
Omarov Sh. A. Conception of Sustainable Development in the Legislation of Ukraine and the Countries of the World, Practice of its Implementation	85

REGIONAL ECONOMY

Komelina O. V., Shcherbinina S. A. Funding of Measures to Increase the Energy Efficiency of House Building at the Regional Level	96
Ponomarenko O. O., Loseva O. H. Cluster Approach to the Study of Inflation Processes at the Regional Level	103
Grygoruk P. M., Fedorova T. J. Components of the Regional Socio-Ecological-Economic System in the Context of Sustainable Development	109
Skibska K. O. World Experience of Supporting the Development of Clustering Processes	114
Sheketa Ye. Yu. Long-Term Unemployment in the Carpathian Region: Imperatives of Formation, Mechanism for Prevention	122
Savchenko N. V. Forming the Methodological Approach to Evaluation of Basic Indicators of the Socio-Economic Status of Region	128
Goliyad N. Yu. Formation of a System of Indicators of the Socio-Economic Development of Region	136

INNOVATIVE PROCESSES

Telyshevska L. I., Ptashchenko O. V., Koliedina K. O. Innovation: Content and Legal Basis for Implementation	142
Moiseienko Yu. M. The Problem of Forecasting Research Areas and Implementation of Nanotechnology around the World and in Ukraine by 2020	147

Kiryk M. A. Paradigm of the State Innovation Policy in the EU Member Countries	159
Voloshchuk L. O. Basic Framework for Building a System of Indicators of Innovation Development of Industrial Enterprise	163
Selutin V. M., Andriienko G. V. Substantiation of Efficiency Indicators in the System of Management of Innovation Activity of Tourism Enterprises	169
Sadchikov V. S. Factorial Analysis of Factors of the Innovation Development of the Plant Growing Enterprises ..	175
Oliinyk Iu. A. Theoretical Bases of Substantiation of Innovation Processes in Ukraine	182
Tomakh V. V. Target Complex Program as a Tool to Motivate Staff for Innovation Activities	188
Tkachenko M. O. Theoretical and Methodological Approach to Restructuring the System of Management of the Process of Innovation Development of Industrial Enterprise	193

ECONOMIC AND MATHEMATICAL MODELING

Sidorok N. L. Methodical approaches to the Formation of Human Capital of Ukraine in the Contemporary Context: Modeling of Threats	200
Ostapchuk K. V. Using an Econometric Model in the Analysis of the Relationship of Ukrainian and World Transport Systems (by Example of Rail Transport)	206
Zyma Iu. P. Modeling of Managerial Reporting	214
Pokutsa I. V. Systemic Approach to the Planning of Major Repairs of Property Assets in the Water and Sewer Utilities Enterprises	220
Kushniruk A. O. Diagnosis of Work Output in Small Construction Enterprises as the Basis for their Effective Functioning and Economic Security	225
Kravchenko S. M. Using the Economic-Mathematical Methods to Study the Prospects for Development of Investment Activity in the Field of Knowledge-Intensive Production	231
Golofaieva I. P., Sergienko O. A., Soldatova Ya. Yu. Managing the Financial Security of a Commercial Bank on the Basis of the Flow-Oriented Scenario Models	237

INFORMATION TECHNOLOGY IN ECONOMICS

Yastrebova G. S., Terzi Z. V. Preconditions for Shadowing of Sales in the Information Technology and the Ways of their Legalization in Ukraine	248
---	-----

ECONOMICS OF INDUSTRY

Matyushenko I. Yu. Prospects of Development of Nuclear Energy and Radiation Technologies in Ukraine	254
Buntov I. Yu. Prospects of Developing the Research on Establishment of Biofuel in Ukraine	267
Fedenko G. M. Strategic Aspects of Strengthening the Energy Security of Ukraine in the Oil Refining Sphere: Interactive Modernization of Industry	276
Ostapenko A. V. Evaluation of Competitiveness of Production of the Ukrainian Motorbus Building Industry	283

AGRICULTURAL ECONOMICS AND AGRIBUSINESS

Plets I. I., Shchur R. I. Building the Model of Innovative Development of Agricultural Production in Ukraine	293
---	-----

ENVIRONMENTAL ECONOMICS

Khudoliy L. M., Voitsekhivska V. V. Alternative Sources of Financing for Environmental Target Programs.....297

LABOUR ECONOMICS AND SOCIAL POLICY

Zhmurko I. V. Content of the Pension System and its Place in the System of Social Protection of the Population303

ECONOMICS OF TRADE AND SERVICES

Chymak O. V., Andryshenko I. S. Analysis of State and Evaluation of Trends as to Indicators of Development of Enterprises of Catering Industry.....307

Melnyk I. L. Innovative Changes in the Market of Cruise Tourism313

Dyadin A. S. Innovative Development of the Retail Trading Network and Ways to Improve the Customer Service319

ECONOMICS OF ENTERPRISE

Lepeyko T. I. New Paradigm of Restructuring the Enterprise: the Contemporary Ukrainian Realia334

Odarchenko A. N., Sokolova E. B. Benefits of Implementing a System of Warehouse Automation Based on WMS.....329

Sahaidak-Nikitiuk R. V. Substantiation of Approaches to Evaluation of Logistical Risks by Entities of the Pharmaceutical Industry Branch.....333

Moskvina B. Yu. Organizational and Economic Protecting of Enterprise at the Corporate Control Market338

Ovcharenko Ie. I. Use of Artificial Intelligence Tools when Reconciling the Goals in the System of Economic Security of Enterprise.....345

Aleksandrova V. O. Methodical Approach to the Management of the Through Business Processes of Enterprise on the Basis of Data Mining.....351

Zhukova D. A. Methodical Approach to Forming an Integrated Indicator for Evaluating the Influence of External Environment on the Enterprise.....359

Zelenskiy M. V. Substantiating the Stages in Procedure of Choosing Outsourcer of Logistic Functions of Machine-Building Enterprise.....364

ACCOUNTING AND AUDITING

Gliebova N. V. Formation of Information Support for the Bank's Foreign Currency Transactions in the System of Accounting and Auditing.....370

Makhota A. V. Technology of Accounting Treatment of Revenues of Private Companies from Financial Investments377

Vasylyshyn S. I., Tredit V. Ye. Ways to Improve Depreciation Accounting of Basic Assets of Agricultural Enterprises.....383

FINANCE, MONEY CIRCULATION AND CREDIT

Pikhotskiy V. F. Establishing of a Uniform System of State Financial Control – the Way to Unification and Coherence of Public Finance Control.....388

Nakonechna A. S. Features of Influence of Cyclic Economy Development on the Financial Architecture of Economic Entities.....393

Osadchyi I. A. Directions for Ensuring the Financial Recovery of Banks.....400

Brychko M. M. Methodical Approaches to the Formation of System of the Bank's Financial Relations with Stakeholders.....405

Kramarenko I. S. Inter-Sectoral Asymmetries of Crediting the National Enterprises411

Lysiak L.v V., Dubovs'ka O. V. Characteristics of Planning of Estimated Costs in the Institutions of Compulsory Education and Directions for its Improvement416

Volkovskiy Ie. I., Kotina A. M., Stepyra M. M. The Basic Component of Budget Capacity of Capital City421

Kudlyak Yu. V. Evaluation of Strategies for Transformation of Financial Resources of Banks in Ukraine.....430

INFORMATION TECHNOLOGY IN ECONOMICS

Eshchenko E. O. Network Communities of Electronic Space: Actual and Fundamental Structure of Functions in the Process of Global Economic Development436

MANAGEMENT AND MARKETING

Lifintsev D. S. Broadcasting the Values of Corporate Culture as a Tool of Forming the Company's Image.....440

Us M. I. Ensuring the Efficiency of Enterprise's Partnerships on the Basis of Evaluation of Partners444

Drin O. Ya. Methodology and Form of Enterprise's Strategy: Order of Definition and Mechanism of Interaction.....449

Burak O. M. Evaluation of Strategic Potential of SCE «Kharkovzelenstroj»457

Vasilkonova E. O. Development of the Theory of Image of Territories as an Active Tool for Regional Management....463

Stokaz Ya. M. Formation of Subject Area for Research of Enterprise's Strategic Knowledge.....469

Kharchenko N. V. Efficiency of Supervisory Board of Industrial Enterprises: Domestic and Foreign Experience473

Moroz O. V., Volovodyuk S. S. Potential and Prospects of Branding in the Domestic Competitive Environment479

Bilovodska O. A., Latunova D. A. Study on Essence of Logistic Outsourcing as a Factor for the Effective Functioning of Domestic Enterprises485

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ПЛАНУВАННЯ КАПІТАЛЬНИХ РЕМОНТІВ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ВОДОПРОВІДНО-КАНАЛІЗАЦІЙНОГО ГОСПОДАРСТВА

© 2014 ПОКУЦА І. В.

УДК 658.152

Покуца І. В. Системний підхід до планування капітальних ремонтів основних засобів на підприємствах водопровідно-каналізаційного господарства

Мета статті полягає в дослідженні функціонального взаємозв'язку економічних витрат від ліквідації аварій на мережах підприємств водопровідно-каналізаційного господарства та планових витрат на капітальні ремонти, з урахуванням періодичності їх проведення та інтенсивності відмов обладнання, показників його старіння. Запропонована економіко-математична модель дозволяє визначати як оптимальну періодичність проведення капітальних ремонтів, враховуючи фактор інтенсивності відмов обладнання, так і величину планових витрат на капітальні ремонти. У результаті дослідження було розраховано оптимальні суми планових витрат на капітальні ремонти, враховуючи середній коефіцієнт старіння обладнання, визначено недостатність фінансування ремонтів підприємства та обґрунтовано, що в разі повноцінного фінансування витрат на капітальні ремонти за запропонованою моделлю підприємство має можливість значно мінімізувати щорічні витрати на ліквідацію аварій. Перспективами подальшого дослідження в цьому напрямі є визначення джерел фінансування капітальних ремонтів, застосування сучасних методів прийняття управлінських рішень – методу аналізу ієрархій Т. Сааті – для побудови ієрархічної моделі визначення оптимального методу нарахування амортизації на підприємствах. Перебудова існуючої системи капітальних ремонтів на підприємствах водопровідно-каналізаційного господарства з урахуванням сучасних економічних реалій та роками накопичених проблем галузі – об'єктивна необхідність для подальшого сталого розвитку підприємств.

Ключові слова: капітальний ремонт, відтворення основних засобів, витрати на ліквідацію аварій, недоремонт, знос, амортизація, ієрархічна структура.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Формул.:** 8. **Бібл.:** 8.

Покуца Ілля Володимирович – асистент, кафедра економіки підприємств, бізнес-адміністрування та регіонального розвитку, Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова (вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002, Україна)

E-mail: pokutsa@ukr.net

УДК 658.152

UDC 658.152

Покуца І. В. Системный подход к планированию капитальных ремонтных средств на предприятиях водопроводно-канализационного хозяйства

Целью статьи является исследование функциональной взаимосвязи экономических потерь от ликвидации аварий на сетях предприятий водопроводно-канализационного хозяйства и плановых затрат на капитальные ремонты, с учетом периодичности их проведения и интенсивности отказов оборудования, показателей его старения. Предложенная экономико-математическая модель позволяет определять как оптимальную периодичность проведения капитальных ремонтных работ, учитывая фактор интенсивности отказов оборудования, так и величину плановых затрат на капитальные ремонты. В результате исследования были рассчитаны оптимальные суммы плановых затрат на капитальные ремонты, учитывая средний коэффициент старения оборудования, выявлена недостаточность финансирования ремонтных работ предприятия и обосновано, что в случае полноценного финансирования расходов на капитальные ремонты по предложенной модели предприятие имеет возможность значительно минимизировать ежегодные затраты на ликвидацию аварий. Перспективами дальнейшего исследования в этом направлении являются определение источников финансирования капитальных ремонтных работ, применение современных методов принятия управленческих решений – метода анализа иерархий Т. Саати – для построения иерархической модели определения оптимального метода начисления амортизации на предприятиях. Реформа существующей системы капитальных ремонтных работ на предприятиях водопроводно-канализационного хозяйства с учетом современных экономических реалий и годами накопившихся проблем отрасли – объективная необходимость для дальнейшего устойчивого развития предприятий.

Ключевые слова: капитальный ремонт, воспроизводство основных средств, затраты на ликвидацию аварий, недоремонт, износ, амортизация, иерархическая структура.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Формул.:** 8. **Библ.:** 8.

Покуца Илья Владимирович – асистент, кафедра економіки підприємств, бізнес-адміністрування та регіонального розвитку, Харківський національний університет міського господарства ім. А. Н. Бекетова (вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002, Україна)

E-mail: pokutsa@ukr.net

Pokutsa I. V. Systemic Approach to the Planning of Major Repairs of Property Assets in the Water and Sewer Utilities Enterprises

The article is aimed to study the functional interrelationship of economic losses from accident management in the water and sewer utilities enterprises and the planned expenditures on major repairs, taking into account the frequency and intensity of hardware failures, as well as indicators of aging. The proposed economic-mathematical model allows to determine optimum frequency of major repairs, taking into account the factor of hardware failure rate, as well as amount of planned costs for major repairs. As result of the study the optimum amounts of planned costs for major repairs, taking into account the average rate of equipment aging, was calculated; insufficiency of funding for repairs has been identified and justified, that, with the proper funding for major repairs according to the proposed model, the enterprise has an opportunity to reduce annual accident management costs significantly. Prospects of further research in this area is to determine the sources of funding for major repairs, application of the contemporary methods of managerial decision-making – such as method of hierarchical analysis by T. Saaty – in order to build a hierarchical model for determining the optimal method of calculating the depreciation costs in the enterprises. Reforming of the existing system of major repairs in the water and sewer utilities enterprises in accordance with today's economic realities, taking into consideration the issues of the branch, accumulated through the years, is an objective need for the further sustainable development of enterprises.

Key words: major repair, reproduction of property assets, accident management costs, incomplete repair, depreciation, amortization, hierarchical structure.

Pic.: 1. **Tabl.:** 1. **Formulae:** 8. **Bibl.:** 8.

Pokutsa Illia V. – Assistant, Department of Business Economy, Business Administration and Regional Development, Kharkiv National University of Urban Economy named after O. M. Beketov (vul. Marshala Bazhanova, 17, Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: pokutsa@ukr.net

Проблема системного підходу до планування капітальних ремонтів основних засобів на підприємствах водопровідно-каналізаційного господарства (ВКГ) безпосередньо пов'язана із сучасним станом управління основними засобами цих підприємств та їх відтворення. Розглядаючи управління відтворенням основних виробничих засобів у ВКГ, необхідно враховувати, що засоби виробництва у процесі відтворення повинні виступати в усе більш технічно досконалішій формі, що забезпечувала би інтенсифікацію та ефективність їх використання. Відтворення основних засобів підприємств ВКГ здійснюється в різноманітних конкретних формах: капітальний ремонт, нове будівництво, реконструкція, модернізація, технічне переозброєння. Співвідношення цих форм відтворення (простого та розширеного) свідчить про прогресивний чи регресивний характер вдосконалення засобів праці.

У сучасних умовах господарювання підприємств ВКГ України, у зв'язку зі складним фінансовим і технічним станом на підприємствах галузі особливої актуальності набуває управління процесом капітальних ремонтів основних засобів. Так, рівень зносу систем водопостачання та втрати питної води в середньому по регіонах коливається від 30% (Чернігівська, Рівненська, Сумська) до 60 – 70% (Чернівецька, Донецька, Луганська області). Витоки та невраховані витрати води у комунальних водопровідних мережах у середньому по країні становлять до 45% до води, поданої до мережі. Це істотно погіршує всі основні економічні показники діяльності підприємств ВКГ. Тому проблема капітального ремонту основних засобів, головним чином, насосного обладнання потребує першочергового вирішення.

Проблеми стану і відтворення основних засобів на різних рівнях господарювання досліджувалися в наукових працях іноземних і вітчизняних вчених: С. С. Кузнеця [1], Дж. В. Робінсон, Г. К. Агаджанова, В. А. Петросова, В. І. Тігяєва, О. М. Тищенко, Т. П. Юр'євої [2, 3]. Так, науковою школою Т. П. Юр'євої були досліджені теоретико-методологічні аспекти проблеми планування капітальних ремонтів у системі житлово-комунального господарства, зокрема підприємств ВКГ [2]. Численні наукові розробки В. А. Петросова та В. І. Тігяєва були використані при формуванні системи планово-попереджувальних ремонтів на підприємствах ВКГ м. Харкова та області.

Відтворення основного капіталу на підприємствах поки залишається найвузьким місцем розвитку економіки ВКГ. Цей процес циклічного характеру має розвиток у часі та визначається циклічною природою науково-технічного прогресу. У провідних країнах Євросоюзу вважається, що максимальна віддача від експлуатації технологічного устаткування для фондомістких галузей (до яких належить і ВКГ) досягається в перші 7 років. Потім настає їх моральний знос, внаслідок того, що з'являються нові, більш ефективні засоби праці. Тому основні засоби (їх активна частина) з терміном служби, що не перевищує 7 – 10 років, ще можуть вважатися новими, не підданими моральному зносу.

Але в сучасних складних економіко-фінансових реаліях оптимальне системне відтворення основних засобів для багатьох підприємств ВКГ є майже недосяж-

ним. Накопичені роками техніко-економічні проблеми, а також складний фінансовий стан більшості підприємств не дозволяють впроваджувати розширене відтворення, тому питання оптимізації планування капітальних ремонтів основних засобів залишається актуальним виходом для підприємств зі становища, що складалося.

У цілому по Україні близько 35,1% мереж ВКГ мають термін служби більше 90 років, 19,5% мереж експлуатуються 75 – 90 років, а 22,1% мереж – більше 50 років [4, 5]. Більшість з цих мереж знаходяться в аварійному стані та підлягають капітальному ремонту і заміні. Цей стан викликаний багатьма чинниками, один з яких – неоптимальна періодичність проведення капітальних ремонтів на підприємствах, а також неврахування чиннику зростання інтенсивності відмов обладнання і споруд, внаслідок чого більшість майбутніх непрогнозованих витрат не враховується керівництвом підприємств. Зокрема, у м. Харкові технічний стан водопровідних мереж підприємства водопостачання КП «Харківводоканал» залишається вкрай складним (рис. 1).

За період 2000 – 2013 рр. показник фізичного зносу мереж зрос на 29,4%, проте питома вага ремонтних робіт у загальній собівартості послуги «централізоване водопостачання» у 2013 р. становила 2,9%, а у 2014 р. тільки 1,6%.

Усі вищезазначені проблеми вказують на потребу перегляду діючої системи капітальних ремонтів на підприємствах ВКГ з урахуванням сучасних економічних реалій та чинників: обмеженості та скорочення фінансування, високого відсотку технічного зносу обладнання (у деяких регіонах до 80%), проблеми накопичених роками недоремонтів, тощо.

Аналітично витрати на здійснення капітального ремонту, а також на покриття економічних втрат від ліквідації аварії можна визначити такою формулою:

$$V = V_k + VaF(t), \quad (1)$$

де V – витрати на проведення капітального ремонту і ліквідації аварії;

V_k – витрати на плановий капітальний ремонт;

V_a – витрати на ремонт у випадку аварії;

$F(t)$ – функція, що враховує відмову обладнання (математичне очікування кількості випадків аварій або відмов обладнання на мережі);

Витрати на ліквідацію наслідків аварії, що сталася, можна визначити таким чином:

$$V_a = V_v + V_u, \quad (2)$$

де V_v – вартість відновлення обладнання, що відмовило;

V_u – економічні втрати від наслідків аварії.

Функція, що враховує можливу відмову обладнання станом на теперішній момент часу, i , у свою чергу, залежить від інтенсивності попередніх (кумулятивних) відмов обладнання, може бути виражена формулою:

$$F(t) = \int_0^t x(t) dt, \quad (3)$$

де $x(t)$ – інтенсивність відмов водопровідного обладнання або аварій на мережах.

$$x(t) = x_0 + k \cdot t, \quad (4)$$

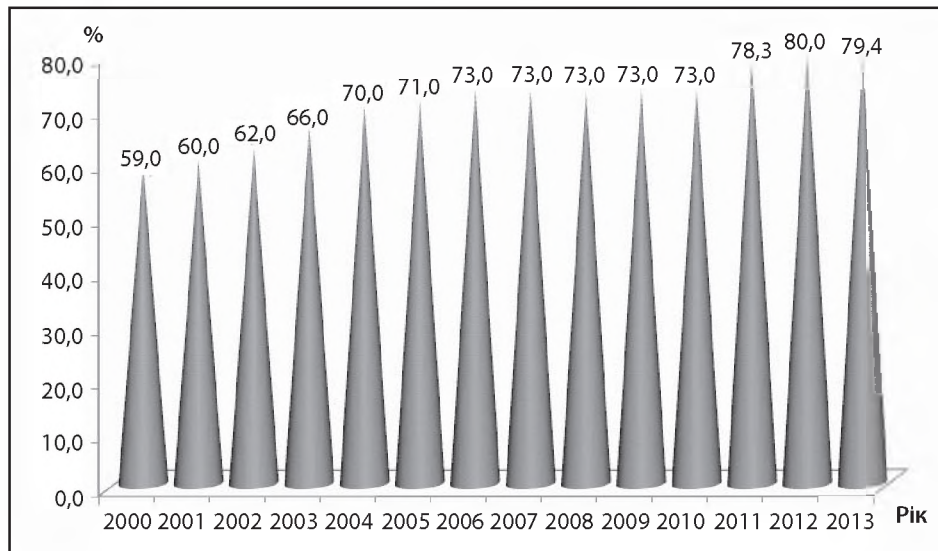

Рис. 1. Характеристика зносу водопровідних мереж м. Харкова у 2000 – 2013 рр., %

де x_0 – початкове значення інтенсивності відмов;
 k – коефіцієнт, що враховує темпи старіння обладнання.

Значення параметрів k та x_0 можна отримати внаслідок обробки наявних статистичних технічних даних по конкретному виду обладнання або споруд мереж водопостачання чи водовідведення.

Для оптимізації періодів виконання капітальних ремонтів у цій аналітичній моделі скористаємося питомими витратами на ремонт (витрати в розрахунку на одиницю часу)

$$v_p = V / t, \quad (5)$$

де v_p – питомі витрати.

Підставляючи рівняння (1) – (4) до формули (5) та вирішуючи їх, отримаємо:

$$v_p = (V_k + V_a \cdot (x_0 \cdot t + k \cdot t^2 / 2)) / t. \quad (6)$$

Оскільки питомі витрати доцільно мінімізувати з часом, тобто $v_p \rightarrow 0$, знайдемо з рівняння оптимальну періодичність проведення капітальних ремонтів у нашій аналітичній моделі:

$$t = \sqrt{(2 \cdot (V_a / V_k \cdot k))}. \quad (7)$$

Користуючись фактичними емпіричними даними по аварійних витратах підприємства і плановими витратами на капітальний ремонт конкретного виду обладнання водогінної мережі, можливо визначити оптимальну періодичність проведення капітальних ремонтів на підприємстві ВКГ.

При щорічному виконанні капітальних ремонтів основних засобів ($t = 1$) формулу можна спростити до вигляду:

$$V_k = V_a \cdot k / 2. \quad (8)$$

На основі даних за минулі роки по підприємству КП «Харківводоканал», користуючись формулою (8) отримаємо такі результати з урахуванням середнього коефіцієнта ($k = 1,04$), що враховує темпи старіння обладнання (табл. 1).

Для співставлення, у 2012 р. фактичні витрати на ремонтні роботи в загальній собівартості послуги «централізоване водопостачання» склали 10814 тис. грн, а в 2013 р. – 12173 тис. грн [6], тобто відповідно 71,3% та 75,4% від розрахованої за цією оптимізаційною моделлю потреби підприємства. При цьому не враховано ефект від накопиченого недофінансування ремонтних робіт за минулі роки. У разі ж повноцінного фінансування витрат на капітальні ремонти за запропонованою моделлю підприємство має можливість значно мінімізувати щорічні витрати на ліквідацію аварій.

За економічним призначенням амортизаційний фонд на підприємстві повинний акумулювати фінансові ресурси простого відтворення основних засобів, тобто забезпечувати заміну тих засобів праці, що вибувають. Статистика по ВКГ в Україні свідчить, що щорічні суми амортизаційних відрахувань значно перевищують розміри відповідного вибуття основних засобів у цій галузі. У зв'язку з цим в економічній практиці господарювання складалася думка про закономірний характер перевищення акумульованої суми амортизації у порівнянні з потребою в коштах для відновлення зношених виробничих засобів і тому можливості її вилучення задля нагромадження. Амортизація є цільовим джерелом фінансування відтворення основних виробничих засобів, у цьому особливість амортизації на відміну від грошових накопичень, які мають багаточільовий характер і не так жорстко пов'язані з кругообігом основних засобів.

Таблиця 1

Розрахунок витрат на капітальний ремонт систем водопостачання

Показник	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.
Витрати на ліквідацію аварій, тис. грн	18299	24499	25452	29177	31035
Розраховані витрати на капітальний ремонт, тис. грн	9515,5	12739,5	13235,0	15172,0	16138,2

Амортизаційна політика — це цілеспрямована діяльність з вибору та застосування одного з дозволених законом методів амортизації з метою максимізації підприємством обсягу власних фінансових ресурсів протягом амортизаційного періоду. Важливими моментами при формуванні амортизаційної політики на підприємствах є норма амортизації та проблема вибору оптимального методу нарахування амортизації. На сьогоднішній час амортизаційна політика підприємств ВКГ є вкрай недосконалою. Державою встановлено методи нарахування амортизації та амортизаційні ставки, а на самих підприємствах використання амортизаційного фонду не є чітко регламентованим. Підприємства на власний розсуд вирішують, чи створювати їм амортизаційний фонд, і значна частина амортизаційних коштів використовується не за своїм економічним призначенням. Кошти амортизаційного фонду доволі часто витрачаються не на відтворення основного капіталу, а на споживання.

Для комплексного підходу до вирішення цих проблем та вибору найбільш доцільного з економічної точки зору методу нарахування амортизації на підприємстві, який би враховував економічний стан і особливості кожного окремого підприємства ВКГ, пропонується використовувати математичні інструменти системного підходу для прийняття рішень. Одним з таких інструментів прийняття рішень є метод аналізу ієрархій (МАІ) Т. Сааті [7]. Він дозволяє зрозуміти і раціонально структурувати складну проблему прийняття рішення (у нашому випадку – вибір метода амортизації) у вигляді ієрархії та виконати кількісну оцінку альтернативних варіантів прийняття рішення.

Ієрархічна структура – це графічне представлення проблеми у виді блок-схеми, де кожен елемент, за винятком самого верхнього, залежить від одного чи більше нижчезрештованих елементів. Ієрархічні структури використовуються для кращого розуміння проблеми будь якої складності – вони декомпонують її на складові частини, потім складові частини, у свою чергу, розкладаються на більш прості елементи. При проведенні детального аналізу приходиться розуміння всієї складності й багатогранності предмета, що досліджується. Для комп'ютерної реалізації методу аналізу ієрархії використовується широкий набір спеціалізованого програмного забезпечення, наприклад, програмний комплекс Statistica 10, програма MPriority та ін.

Головна ціль ієрархії при оптимізації відтворення і забезпечення фінансової сторони капітальних ремонтів на підприємствах ВКГ – вибір методу амортизації. Як альтернативи в моделі ієрархії повинні бути присутні методи нарахування амортизації, які дозволено використовувати відповідно до П(С)БО № 7 «Основні засоби» [8]. Цей стандарт пропонує на вибір керівництва підприємства п'ять методів амортизації і надає можливість використовувати в бухгалтерському обліку норми і методи амортизації, встановлені в податковому законодавстві: прямолінійний; зменшення залишкової вартості; прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивний та виробничий.

Як критерії вибору оптимального методу нарахування амортизації на підприємствах ВКГ необхідно ви-

ділити фактори, що впливають на вибір цілі моделювання, тобто чинники, що впливають на величину та розмір амортизаційних відрахувань на підприємстві. Це:

- ✦ обсяги і вартість основних фондів, що амортизуються;
- ✦ структура основних засобів підприємства ВКГ;
- ✦ вік основних засобів і ступень їх амортизації;
- ✦ продуктивність основних засобів;
- ✦ механізм державного регулювання амортизації;
- ✦ рух основних засобів і нематеріальних активів на підприємстві;
- ✦ періодичність та повнота проведення капітальних ремонтів, тощо.

Чим більше буде враховано критеріїв, а також критеріїв другого, третього та ін. порядків при побудові ієрархії, тим точніше буде визначено і розраховано головну мету ієрархії – найбільш економічно доцільний метод нарахування амортизації для кожного конкретного підприємства.

Інформація для визначення критеріїв, а також пріоритетів по цих критеріях, збирається з усіх учасників процесу прийняття рішень, експертів та спеціалістів підприємства і вноситься до ієрархічної моделі. Необхідно зазначити, що модель побудови ієрархії для вибору методу амортизації на підприємстві повинна враховувати всі чинники внутрішнього та зовнішнього середовища та особливості галузі ВКГ.

Амортизація сильніше інших фінансових важелів здатна впливати на збільшення обсягів і частки капітальних вкладень, що спрямовуються на технічне переозброєння, ремонт і реконструкцію основних фондів. Це можливо при розробці економічно обґрунтованих норм амортизації, погодженні та координації обсягів технічного переозброєння та реконструкції з розмірами реноваційного фонду, посиленні ринкових елементів системи використання амортизації, коректування частини амортизаційного фонду, що направляється на капітальні ремонти.

ВИСНОВКИ

Головним напрямком оптимізації процесу планування капітальних ремонтів основних засобів на підприємствах ВКГ повинна бути балансова ув'язка стадій відтворення та співпадання тривалості строків служби, перегляд існуючої системи капітальних ремонтів з урахуванням сучасних економічних реалій: високого ступеня зносу основних засобів, накопичених роками недоремонтів, недосконалого механізму їх фінансування. На теперішній час, у зв'язку з галузевими особливостями підприємств ВКГ і тим, що в сучасних умовах процес управління відтворенням основних виробничих засобів носить переважно стихійний характер, – ні об'єкти основних засобів, що підлягають ремонту, ні кошти, що виділяються на закупівлю нового замість спрацьованого обладнання, ні зростання продуктивності принципово нової техніки – не є об'єктами систематичного планування, узгодження або управління. Це призвело до того, що система капітальних ремонтів на підприємствах ВКГ та існуючий процес відтворення основних виробничих

засобів не створюють відповідність тривалості строків служби та періоду відновлення їх вартості. Відновлення основних виробничих засобів – основний матеріально-речовий фактор виробництва та процесу надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення. Тому процес оптимізації простого відтворення, системи капітальних ремонтів потребує систематичних науково-технічних досліджень. Під впливом науково-технічного прогресу, з появою нової техніки та обладнання цикл відтворення переходить на якісно новий рівень, тому питання зміни системи планування капітальних ремонтів, організації та контролю за її дієвістю і одночасним скороченням цих процесів у часі теж повинні бути допрацьовані на якісно новому рівні. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Kuznets S.** Gross capitalformation, 1919 – 1933 / Simon Kuznets. – New York : National Bureau of Economic Research, 1934. – 20 p.
2. **Юр'єва Т. П.** Економіка підприємств міського господарства : навч. посіб. – Харків : ХНАМГ, 2007. – 343 с.
3. **Тищенко О. М.** Реформування житлово-комунального господарства: теорія, практика, перспективи : монографія / О. М. Тищенко, Т. П. Юр'єва, М. О. Кизим. – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2008. – 368 с.
4. Національна доповідь про якість питної води та стан питного водопостачання у 2012 році. – К. : Мінрегіонбуд, 2013. – 450 с.
5. Украина коммунальная. Статистика [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://statistic.jkg-portal.com.ua/ru/statistic/vodoprovodn-merezh-ukrajini-znoshenst-termni-jekspluatacji-avarjnst/>
6. Програма розвитку КП «Харківводоканал» на 2015 – 2026 рр. – Харків : Харківська міська рада, 2014. – 51 с.
7. **Thomas L.** Saaty the Hierarchon: A Dictionary of Hierarchies / L. Thomas. – Pittsburgh, Pennsylvania: RWS Publications, 1992. – 496 p.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» // Бібліотека бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pro-u4ot.info/index.php?section=browse&CatID=92&ArtID=115&PHPSESSID=tlagq5tnl3v15432scckg8jbm5>

Науковий керівник – Бурак О. М., кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємств, бізнес-адміністрування і регіонального розвитку Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

REFERENCES

Kuznets, S. *Gross capitalformation, 1919 – 1933*. New York: National Bureau of Economic Research, 1934.

Natsionalna dopovid pro yakist pytnoi vody ta stan pytneho vodopostachannia u 2012 rotsi [National Report on the quality of drinking water and drinking water state in 2012]. Kyiv: Minrehionbud, 2013.

Prohrama rozvytku KP «Kharkivvodokanal» na 2015 – 2026 roky [Development Program CE "Harkivvodokanal" in 2015-2026 years]. Kharkiv: Kharkivska miska rada, 2014.

"Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 7 "Osnovni zasoby"" [Regulation (Standard) 7 "Fixed Assets"]. Biblioteka bukhhalterskoho obliku. <http://www.pro-u4ot.info/index.php?section=browse&CatID=92&ArtID=115&PHPSESSID=tlagq5tnl3v15432scckg8jbm5>

Saaty, Th. L. *The Hierarchon: A Dictionary of Hierarchies*. Pittsburgh, Pennsylvania: RWS Publications, 1992.

Tyshchenko, O. M., Yur'ieva, T. P., and Kyzym, M. O. *Reformuvannia zhytlovo-komunalnoho hospodarstva: teoriia, praktyka, perspektyvy* [Reform of Housing and Communal Services: Theory, Practice and Prospects]. Kharkiv: INZhEK, 2008.

"Ukraina kommunalnaia" [Ukraine communal]. <http://statistic.jkg-portal.com.ua/ru/statistic/vodoprovodn-merezh-ukrajini-znoshenst-termni-jekspluatacji-avarjnst/>

Yur'ieva, T. P. *Ekonomika pidpriemstv miskoho hospodarstva* [The economy of urban economy]. Kharkiv: KhNAMH, 2007.